

Studēt «lauku» augstskolās ir lētāk

Nosakot studiju maksu, augstskolas vērtē iedzīvotāju maksātspēju reģionā

■ ALVIS KAVALIERIS

Salīdzinot studiju maksu augstskolās Rīgā un citviet Latvijā, redzams, ka reģionos studijas ir nereti lētākas. Turklāt cenu atšķirība ir būtiska – gada maksa atšķiras par vairākiem simtiem latu. Kāpēc cena tik atšķirīga, ja studiju programma un mācību ilgums vienāds?

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Augstākās izglītības departamenta direktore Gita Rēvalde skaidro, ka augstskolas galvenokārt strādā savam reģionam. Tādēļ, novērtējot iedzīvotāju maksātspēju un sadzīves izmaksas, tās nosaka studiju maksu. Vidēji 85 procenti reģionālo augstskolu studentu nāk no tuvākās apkaimes, protams, ir arī tādi jaunieši, kuri dažādu apsvērumu dēļ mēdz šķērsot teju visu Latviju, lai studētu noteiktā augstskolā.

Tāpat studiju maksu regulē tirgus tendences, kā arī augstskolu administratīvie un saimnieciskie izdevumi, kas provincēs reizēm ir lētāki.

"Prasīt augstāku studiju maksu augstskola drīkst arī tad, ja uzskata, ka ir prestižāka nekā citas augstākās mācību iestādes. Likums paredz, ka

augstskola pati nosaka studiju maksu. Tādēļ prestižākas augstskolās vai pieprasītākas studiju programmās maksa mēdz būt augstāka," stāsta G. Rēvalde.

Cenu nosaka tirgus

Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studiju prorektors Uldis Suhovskis atzīst, ka, piemēram, agrāk būvniecības nozarē studijas bija dārgākas, jo būvnieki darba tirgū bija pieprasīti, un tāpēc arī būvniecības studijas bija topā. Šobrīd studiju maksa RTU ir samazināta. Inženierzinātņu studiju programmās iepriekšējo 1250 latu vietā studentiem tagad jāmaksā vidēji 950 latu gadā. Šajā ekonomiski grūtajā laikā tā rīkojas arī citas augstskolas. "Studiju maksu nosakām ne jau pēc pašizmaksas, bet tirgus tendencēm. RTU ir vairāk nekā 7000 valsts budžeta studenti, tā ka par inženierzinātņu studijām no savas kabatas maksā tikai neliela daļa studentu, turklāt tie ir vidusskolu absolventi ar vajākamā sekmēm, kuri neretina budžeta grupā," skaidro U. Suhovskis. U. Suhovskis apgalvo, ka maksas studijas augstskolai nenes peļņu,

vienalga, vai tās lētas vai dārgas. "Šobrīd no maksas studentu daudzuma ir atkarīga augstskolas izdzīvošana. Valsts finansējums RTU ir samazināts aptuveni par 44 procentiem," teic U. Suhovskis. Mācību maksa atkarīga no tā, cik laboratorijas augstskolai jāuztur, arī no to aprikojuma, auditoriju skaita un lieluma u. c. RTU ir viena no lielākajām augstskolām, tādēļ arī izdevumi ir lielāki. Reģionālajās augstskolās šīs izmaksas bieži vien ir mazākas.

Reģionu augstskolas humanākas

Rēzeknes augstskolas studiju daļas vadītāja Alvine Kazinika teic, ka reģionālās augstskolas ir daudz humanākas pret saviem studentiem. "Visādi cenšamies palīdzēt cilvēkiem, īpaši šajos ekonomiskajos apstākļos. Nupat esam samazinājuši saimnieciskās un administratīvās izmaksas, taču studiju process notā necietis. Mums jāreķinās, ka ne visi spēj iekļūt budžeta grupā, taču ko lai dara šie jaunieši, ja ģimene nav

ALVIJA KAVALIERA UN VALDA SEMJO NOVA FOTO

Tie, kuri studiju absolventa godā tiek, pabeidzot studijas Rīgā, mācībām iztērējuši daudz vairāk naudas nekā tie, kuri studējuši reģionu augstskolās.

tik turīga? Tālab nosakām zemāku studiju maksu, bet tas nenozīmē, ka pasniežēti strādātu par velti vai studenti nesaņemtu visu mācībām nepieciešamo," stāsta A. Kazinika. Samazinot saimnieciskos un administratīvos

izdevumus, augstskola cer līdzekļus piesaistīt no Eiropas Savienības struktūrfondiem. "Nav jācenšas nopelnīt uz studentu reķina, augstskolas var finansējumu saņemt, arī čakli rakstot projektus," piebilst A. Kazinika.